

Ostravě ze dne 22. listopadu 1927, jímž byla jeho zmateční stížnost do rozsudku téhož soudu ze dne 11. října 1927 podle § 1 čís. 1 zákona ze dne 31. prosince 1877, čís. 3 ř. zák. na rok 1878 odmítnuta.

O d ů v o d n ě n í:

Napadeným usnesením byla odmítnuta zmateční stížnost opovězená obžalovaným do osvobozujícího rozsudku — správně pouze do výroku obsaženého v prvním odstavci rozsudku — z toho důvodu, že opověď byla podána osobou, jež není oprávněna ke zmateční stížnosti, ježto do osvobozujícího rozsudku může zmateční stížnost podati toliko státní zástupce nebo v případě soukromé obžaloby soukromý obžalobce. Vývody stížnosti nejsou s to, by vyvrátily správnost tohoto důvodu, a jsou v základě pochybeny, neuvědomující si rozdíl mezi rozsudkem osvobozujícím a odsuzujícím a nerozeznávající náležitě mezi výrokem rozsudku a jeho důvody. Otázku, zda jest rozsudek osvobozujícím či odsuzujícím, lze posuzovati jediné podle nálezu soudu o vině (§ 270 čís. 4 tr. ř.) a nikoli podle obsahu rozhodovacích důvodů. V tomto případě není pochybnosti o tom, že výrokem rozsudku byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby také ve příčině zločinu spoluviny na krádeži podle §§ 5, 171, 176 II. c) tr. zák. Jde tedy o rozsudek osvobozující, neboť rozsudek jest osvobozujícím nejen tehdy, když soud nalezne, že není prokázáno, že obžalovaný spáchal čin za vinu mu kladený, nýbrž i tehdy, když soud nalezne, že jsou tu okolnosti, jimiž se trestnost činu ruší nebo stíhání jest vyloučeno z jiných důvodů než z těch, jež jsou uvedeny v 259 čís. 1 a 2 tr. ř., tedy na př. i z důvodu promlčení. Do osvobozujícího rozsudku může však býti podána zmateční stížnost podle jasného ustanovení § 281 odstavce prvního tr. ř. jen v neprospěch obžalovaného, kdežto stížnost sama tvrdí, že zmateční stížnost byla ohlášena k jeho prospěchu, což právě dosud platný zákon vylučuje, neboť ve prospěch obžalovaného může býti zmateční stížnost podána jen do rozsudku odsuzujícího (Storch: Řízení trestní, str. 477). Napadené usnesení jest tudíž správné a stížnosti proti němu nebylo lze vyhověti.

Čís. 3023.

Ne každý přestupek platných příkazů nebo zákazů jest o sobě jednáním nečestným ve smyslu § 488 tr. zák., nýbrž jest při hodnotění povahy dotyčného jednání dbáti okolností případu; spadá sem vinění z pokusu o podloudné provázení zboží (cigaret) přes hranici; subjektivní stránka.

Beztrestnosti z důvodu zdařilého důkazu t. zv. pravděpodobnosti ve smyslu § 490 tr. zák. lze se dovolávati jen, nebylo-li obvinění spadající pod hledisko § 487 nebo § 488 tr. zák. proneseno způsobem uvedeným v § 489 tr. zák.

Výrok o tom, zda v tom kterém případě je zřejmým úmysl chrániti především zájem veřejný (§ 4 tisk. nov.), je co do směru a zřejmosti

úmyslu obžalovaného, jakož i co do zájmu jím in concreto sledovaného výrokem skutkově zjišťovacím (§ 258 tr. ř.) a podléhá přezkoumání jen co do pojetí »veřejnosti« zjištěného zájmu.

Veřejný zájem ve smyslu § 4 tisk. nov. musí býti zájmem společenského kolektiva; nestačí, šlo-li pachateli o napadení soukromého žalobce v jeho osobním poměru jako jednotlivce, pramenící z politického odpůrcovství.

(Rozh. ze dne 27. prosince 1927, Zm II 115/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského jako kmetského soudu ve Znojmě ze dne 4. ledna 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem proti bezpečnosti cti podle § 488 tr. zák. (správně též podle § 493 tr. zák. a § 1 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.).

Důvody:

Zmateční stížnost zmiňuje se úvodem svých vývodů o některých vadách skutkového rozřešení případu soudem kmetským, avšak sama staví se na stanovisko, že dotyčné vady nezakládají důvodu zmatečnosti rozsudku podle čís. 5 § 281 tr. ř. a — ve shodě s konečným návrhem — neuplatňuje v té příčině žádného z formálních důvodů zmatečnosti. Zmatečnost vytýká stížnost rozsudku pouze z důvodu čís. 9 písm. a) a b) § 281 tr. ř. Shledává především mylným právní názor napadeného rozsudku, podle něhož obvinění soukromého obžalobce z toho, že neohlásil svých (cizozemských) cigaret na československé hranici ku proclení, je obviněním z činu nečestného podle § 488 tr. zák. Dovozuje v podstatě, že dlužno rozeznávat mezi případy, kdy někdo ze ziskuchtivosti neb aspoň v úmyslu poškoditi celní erár citelně o poplatky, provází podloudně předměty ve velkém množství nebo značné ceny, a mezi případy, kdy jde jen o předměty nepatrné ceny, denní a osobní potřeby, kde nesplnění celní povinnosti je podle obecného názoru zjevem denního života, povahy spíše žertovně sportovní než jednáním obmyslným; proclívání takových předmětů a jeho výnos je prý spíše formalitou než ziskem celního eráru; prohřešky toho druhu nejsou podle názorů obecné morálky povahy zneuctívající. Nelze zajisté venkoncem odepříti platnost stanovisku zmateční stížnosti v tom dalším směru, že není o sobě každý přestupek platných příkazů nebo zákazů jednáním nečestným ve smyslu § 488 tr. zák., že nutno při hodnotění povahy dotyčného jednání dbáti okolnosti případu. Než tu právě přehlíží zmateční stížnost, že v souzeném případě nebylo zjištěno, že v pozastaveném článku bylo o soukromém obžalobci tvrzeno, že provázel nevyclené cigarety v úmyslu žertovně sportovním nebo jinak za okolností poukazujících k nevinnému rázu případu. Podle rozsudkových zjištění bylo naopak v pozastaveném článku o soukromém obžalobci uvedeno, že cigarety na hranici neohlásil

a že byl po zakročení finančního orgánu nucen jíti na celní úřad a tam celní poplatek vyrovnal. V tomto vyličení děje spočívá však zřejmě poukaz ke snaze soukromého obžalobce, zkrátiti erár o poplatek příslušející mu podle obecně závazných předpisů a nabýti tak po křivých cestách neoprávněného prospěchu majetkového. Jednání takovou snahu projevující je však bez ohledu na výši peníze, o který jde, v neshodě s představou o jednání občana poctivého a řádného. Že si je této povahy takového jednání i občanstvo plně vědomo, přes jistou nepopíratelnou míru shovívavosti k přestupkům fiskálním, lze důvodně usuzovati ze známé zkušenosti, že v případě přistižení je pokus o podloudné provázení zboží obecně pocíťován jako čin zahanbující. V žádném případě nemohla býti případná laxnost části občanstva v mravním hodnotění přestupků důchodkových dojíti sankce při posuzování právním. Nelze tedy shledati právního omylu, když nalézací soud, třeba bez zvláštního odůvodňování, shledal v obsahu pozastaveného článku obviňování soukromého obžalobce z činu nečestného ve smyslu § 488 tr. zák., a budiž jen mimochodem poukázáno na to, že ani článek podle celé stylisace zřejmě neuváděl řečenou událost ke cti soukromého obžalobce. Tím je zároveň v podstatě již vyvrácena námitka, kterou zástupce zmateční stížnosti, patrně s hlediska důvodu čís. 9 a) § 281 tr. ř. při veřejné roku uplatňoval v ten smysl, že tu není ani skutkové podstaty přečinu podle § 488 tr. zák. po stránce subjektivní, poněvadž prý si obžalovaný nebyl vědom, že závadný článek obsahuje obvinění soukromého obžalobce z nečestného jednání. Neboť ke skutkové podstatě žalovaného přečinu se nevyžaduje pachatelovo vědomí, že napadený jest viněn z nečestného jednání v obecném, všemu občanstvu společném slova smyslu, jak si jej vykládá zmateční stížnost, stačí, že si obžalovaný byl vědom, že soukromý obžalobce jest obsahem článku viněn z jednání příčího se platným předpisům a vzhledem k dalším provázejícím okolnostem i dobrým mravům, tedy z jednání nečestného ve smyslu shora vyloženém. Toto vědomí napadený rozsudek u obžalovaného předpokládá a zjišťuje je způsobem, jemuž formální vadnost není vytýkána. Popíraje věcnou správnost tohoto rozsudkového zjištění, neprovádí zástupce zmateční stížnosti dovolávaného hmotněprávního zmatku po zákonu.

Uplatňujíc výslovně důvod zmatečnosti podle čís. 9 písm. b) § 281 tr. ř., napadá zmateční stížnost rozsudek v jeho právním stanovisku, že v souzeném případě nepostačoval důkaz vyžadovaný ku beztrestnosti ve smyslu § 4 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. Stížnost dovolává se tu především ustanovení § 490 tr. ř., odst. druhý a dovozuje, že v souzeném případě stačil důkaz pravděpodobnosti a ten že byl proveden. Stížnost však přehlíží, že beztrestnosti z důvodu zdařilého důkazu t. zv. pravděpodobnosti ve smyslu § 490 tr. zák. lze se podle jasného doslovu tohoto §, jenž staví proti sobě dvě skupiny způsobů a druhů urážek na cti, dovolávati jen tomu, kdo nepronesl obvinění spadající pod hledisko §§ 487 nebo 488 tr. zák. způsobem, uvedeným v § 489 tr. zák., tudíž — mimo jiné — v díle tiskovém. Po-

něvadž v souzeném případě je shledávána urážka na cti ve smyslu § 488 tr. zák. v obsahu článku uveřejněného v periodickém tiskopise, nemůže ustanovení druhého odstavce § 490 tr. zák. vůbec přijíti v úvahu a není třeba blíže se obíratí vývody připínajícími se k tomuto neudržitelnému právnímu stanovisku zmateční stížnosti. Kmetský soud shledal ve svém rozsudku, že se obžalovaný nemůže dovolávati úlevy uvedené v § 4 zákona o tiskových urážkách, a musil by tedy k beztrestnosti provéstí důkaz pravdy, nikoli jen pravděpodobnosti. Podkladem tohoto stanoviska je zjištění, že obžalovaný neuveřejnil pozastavený článek zřejmě v tom úmyslu, by chránil především veřejný zájem, nýbrž že obžalovaný sledoval v prvé řadě jiný cíl, nežli veřejný zájem, totiž že chtěl chrániti, a to způsobem útočným, stoupence své strany proti soukromému obžalobci. Zmateční stížnost naproti tomu dovozuje, že se obžalovaný, uveřejňuje článek, dal vésti jediné zřejmým úmyslem chrániti veřejný zájem. Výrok o tom, zda je v tom kterém případě zřejmým úmysl chrániti především veřejný zájem, je co do směru a zřejmosti úmyslu obžalovaného jakož i co do zájmu jím in concreto sledovaného výrokem skutkově zjišťovacím (§ 258 tr. ř.) a podléhá právnímu přezkoumání jen co do pojetí »veřejnosti« zjištěného zájmu. V prvé směru lze jej tedy napadati jen z formálních důvodů, pro něž může býti skutkově zjišťovací výrok zmatečným. Takových vad písemná zmateční stížnost ani číselně neuplatňuje, ani věcně nevytýká. Pokud zástupce zmateční stížnosti teprve při veřejném roku vytýkal nedostatek opory (důvodů) pro předpoklad rozsudku, že obžalovanému šlo o zájem politický (stranický), nemohla tato výtku, spadající pod formální zmatek čis. 5 § 281 tr. ř., jakožto opožděná dojiti povšimnutí, poněvadž nebyla obsažena ve zmateční stížnosti písemně včas provedené (§ 285 odst. první tr. ř., § 1 čis. 2 zákona ze dne 31. prosince 1877, čis. 3 ř. zák. z roku 1878). Písemné provedení stížnosti jen poukazuje ku podnětu článku, k jeho textu a obsahu, by dovedilo svůj již označený skutkový závěr. Než vývody ty nemohou míti úspěchu ani s hlediska věcně snad rozsudku vytýkané neúplnosti, neboť i rozsudek dochází ku svému zjištění na tomtéž podkladě, hledíc spolu k obhajování se obžalovaného. Nepodařilo-li se pak stížnosti prokázati, že nalézací soud opomenul uvážiti některý závažný výsledek průvodního řízení, nelze v jejích vývodech shledati nic než nepřipustné brojení proti skutkovému přesvědčení nalézacího soudu a stejně nepřipustnou snahu o samostatné sestrojování si skutkového podkladu pro právní posouzení případu. Že pak s hlediska číselně uplatňovaného hmotněprávního důvodu zmatečnosti tyto vývody povšimnutí dojiti nemohou, plyne jasně ze zásady vyslovené v § 288 čis. 3 tr. ř. Nedostává-li se však subjektivní složky řečené podmínky beztrestnosti podle § 4 uv. zák., pozbývá významu otázka, zda je správný rovněž napadený názor kmetského soudu, podle něhož jediný veřejný zájem, který by mohl v souzeném případě přijíti v úvahu, byl zájem na dodržování finančně celních předpisů. Neboť nalézací soud zároveň zjišťuje, že cílem, jež obžalovaný v prvé řadě sledoval, bylo chrániti stoupence své strany proti soukromému obža-

lobci, a to způsobem útočným. Pokud zmateční stížnost chce i toto zjištění nahraditi jiným výkladem snahy obžalovaného, aniž uplatňuje neb aspoň provádí některý z formálních důvodů zmatečnosti, stačí pokázati na to, co bylo již uvedeno k podobnému počínání si stížnosti co do úmyslu obžalovaného. To platí zejména i o pokusu zmateční stížnosti, vyložiti nalézacím soudem předpokládanou snahu obžalovaného za snahu chrániti státní úřady a státní činovníky proti bezdůvodným, zlovolným a zlehčujícím útokům a obviňováním se strany osob a tiskovin jistých politických stran, by mohlo se býti pro ochranu takovou dovoláváno uznání zájmem veřejným. Neboť smyslem již uvedeného rozsudkového zjištění o zájmu obžalovaným sledovaném je, že šlo o napadení soukromého obžalobce v jeho osobním poměru jako jednotlivce, pramenící z politického protivnictví, a nikoli o zájem společenského kolektiva, jímž podle příkladů uvedených v § 4 uv. zák. musí býti každý veřejný zájem ve smyslu této statí zákona. Jak doveděno, je zmateční stížnost bezdůvodna, pokud byla vůbec provedena po zákonu. Bylo ji proto zavrhnouti.

Čís. 3024.

Ke skutkové podstatě zpronevěry se nevyžaduje po subjektivní stránce nic více, než že si byl pachatel vědom hmotné protiprávnosti jednání, že totiž protiprávně za sebou zadržuje nebo si přivlastňuje věci, jemu pouze svěřené; není třeba zjišťovati jakýkoli dále jdoucí jeho úmysl (zjištný neb úmysl poškoditi).

Zpronevěra jest vyloučena jen tehdy, byl-li pachatel podle svých majetkových poměrů s to, by kdykoliv přivlastněný peníz nahradil a svému závazku dostál.

Kupní cena za prodané komisi zboží stává se statkem komisionáři svěřeným ve smyslu § 183 tr. zák.

(Rozh. ze dne 28. prosince 1927, Zm I 654/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Mladé Boleslavi ze dne 26. července 1927, pokud jím byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro zločin zpronevěry podle §§ 183, 184 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a věc odkázal na soud první stolice, by ji v rozsahu zrušení znova projednal a rozhodl, mimo jiné z těchto

důvodů:

V jednání obžalovaného, který podle rozsudkového zjištění prodal pod cenou dvě kolekce poštovních známek v ceně 1824 Kč a 2895 Kč, zaslané mu Karlem K-em do komise a s podmínkou, že zboží zůstává až do úplného zaplacení vlastnictvím K-ovým, peněz však K-ovi až na 400 Kč neodvedl, nýbrž jich pro sebe použil, neshledal nalézací soud subjektivní skutkovou podstatu zločinu zpronevěry podle rozsudkových